

Pretul

pentru Sibiu pe 1 an întreg 7 fl., pe 6 luni 3 fl. 50 cr., dinu la casa cu 1 fl. mai mult pe an; — trimțan cu post'a în laștrulu monarhiei pe 1 an întreg 8 fl., pe 6 luni 4 fl. — În straiutate pe 1 an 10 fl. s'eu 22 franci, pe 6 luni 5 fl. s'eu 11 franci; — numeri singuratici se dau câte cu 10 cr.

OBSERVATORIULU

Diariu politicu, national-economicu și literariu.

Ori-ce inserate,
se platescu pe serie s'eu linia, cu litera merunte garmondu, la prim'a publicare câte 7 cr., la adou'a și a treil'a câte 6 cr. v. a. și preste aceea 30 cr. de timbru la toșaurulu publicu.
Prenumeratiunile se potu face în modulu celu mai usloru prin assemnatiunile postel statului, adrese de a dreptulu la Redactiunea Diariului Observatoriulu în Sibiu.

Atitudinea noastră fatia cu magiarisarea școlilor populari-elementare!

(Urmare.)

Tineti-ve bine, voi professori dela institutele pedagogice confessionali! În câteva ore pe septemana aveti se tornati cu leicuti'a*) în creerii școlilor cunosciinti'a limbei magiare asia, că apoi candu va cercetă și controlă inspectorulu, bietii de ei se-lu satisfac pe deplinu cu respunsurile, încatu se p'ota face not'a în catalogu: „Láttam és helyesnek találtam“, adeca romanesc: „am vediu și am aflatu în regula“; că-ci la din contra, o veti pati reu; inspectorulu nemulțiamitu va face aretare la ministru, că professorii din institutele pedagogice confessionali nu sunt capabili de a propune studiulu limbei magiare conformu recerintiloru prescise în lege, și atunci pacostea e gat'a, de orece ministru va pretinde categoricu dela autoritatea școlii confessionale, că se suplinescă acestu defectu, se'si puna altu professoru mai aptu, că-ci la din contra, i va tramite elu unulu, din Ungari'a de susu, s'eu dela preparandi'a de statu.

Asemenea, bá inca și mai rigurosa procedura contine proiectulu de lege fatia de invetiatorii școlilor noastre dela sate, pentru-că acolo inspectorulu va face destule secaturi cu bietii dascali; elu — dupa instructiunile rezervate ale ministrului, va pretinde și mai categoricu, că invetiatoriulu care a facutu dejă esamenu de calificatiune și din studiulu limbei magiare, inca se fia în stare a turnă totu cu leic'a în capatienele bietiloru baiati gramatic'a magiara asia, că aceia se și pricepa bine ceea ce a scrisu celebrulu poetu „Vörösmarti“, — că adeca: „minden ember legyen ember és magyar“, totu omulu se fia omu și magiaru.

Și că se și p'ota realiză ac'est'a, — conformu ascurarii ministrului — escelenti'a sa va ingrigi a pune în posturile întregit'orie de inspectorii individi de aceia, carii se nu p'ota fi inspirati și influintiati de nici o consideratiune contraria ideei și tendintiei de magiarisare; ómeni cu totulu straini, necunoscuti în regiunile și societatile cercului inspectoralu; éra pe unde poporatiunea este mai

*) Cornu de turnatu fluide, leica, pâlnia, hune mold.), ung. tölcsér.

compacta de nemagiari, s'eu chiaru mestecata, va pune inspectorii acuirati din partile curatu locuite de magiari (törzs magyar), ér' pre cei dejă actualu aplicati în functiuni de aceste ii va controlă cu t'ota rig'orea prin comitii supremi (perfectii) comitatelor.

Éca mesurile și midiolócele, prin care ministru si-a datu parol'a, că va demonstră contrariulu afirmatiuniloru din memorabil'a adresa a deputatiunei noastre, adeca că elu va aretá, cumca dispusetiunile legei votate sunt esecutabile (kivihető) și cumca argumentele din adresa sunt nefundate și numai frase g'ole! Viitoriulu ne va aretá și le va pune pe paginelle istoriei; stându noi inse în fati'a pericolulu amenitiatoriu, a intrarii în viétia și aplicarii mentionatei legei, dupa suprimerea și curmarea tuturoru incercariloru de remedii, ce atitudine aru trebui se luamu acum, celu pucinu fatia de modalitatea esecutarii amintitei legei?

Politic'a siovinista și terorizarea arbitrara dela dualismu incóce, ne-au respinsu de pe t'ote terenelle, în catu — precum ne persiféza totu ei astadi, — noi romanii abia mai avemu vre-o doi deputati în legislatiunea tierii, carii necum se și mai p'ota grupá într'unu clubu catu de micu, abia isi voru ridicá vocea în parlamentu cu ocasiunea desbaterii proiectulu, pentru-că sbirii cei din opozițiunea extrema a dietei de siguru ii voru amutí prin aberatiunile indatinat; inse cu t'ote acestea, deputatii nostri romani se'si tina de cea mai santa detorintia a nu lipsi din bancele loru atunci, candu proiectulu de lege cestionatu se va pune la ordinea dilei spre desbatere meritoria.

Ei, deputatii nostri romani, pucini la numeru c'ati sunt, inca de acum aru trebui se se consulte despre o pasire solidara, — abstragendu dela partid'a carei'a apartine unulu s'eu altulu dintre ei, — buna óra dupa esemplulu sasiloru. Și că pasirea și atitudinea solidara se fia celu pucinu in-punet'oria și de unu efectu mai respectabilu: se incerce unu feliu de angagiamentu reciproc de consolidare, respective coalitiune s'eu fusiune cu ceialti deputati nemagiari, spre a pasí uniformu într'una și aceeasi directiune, fiindu cestiunea și asia de una și aceeasi natura, ce amenintia de o potriua interesele de esistencia ale nationalitatiloru nemagiare.

Dar' la totu casulu, déca ac'esta solidaritate,

fia din ori-ce consideratiuni, nu ar fi posibilu, sau chiaru dupa opiniunea deputatiloru nostri romani neconsulta, atunci densii se nu pregete a'si face detorinti'a că adevirati fii ai unei natiunei amenintiate atátu de cumplitu chiar de cătra acei compatrioti, carii ori candu se vedu și ei amenintiatii de cătra alții mai puternici și nedrepti, neloiali, totudeauna simuléza a ne intinde man'a de fratietate; carii din esperienti'a funestulu intervalu absolutisticu de diece ani n'au invetiatu și nu s'au intieptitu că se recunósca, catu de greu ne dóre și ne apasa pe noi absolutismulu loru constitutiunalu în care ne-au inbelciugatu ei, că domni de 12 ani incóci. Se le scia viitoriulu!

În fine, la optu dile dupa ss. pasci, în dominec'a Tomei, sínódele eparchiali ale bisericei romane ortodoxe din Ungari'a și Transilvani'a, se intrunescu în sesiunea regulata prin Statutul organicu. Credemu că aceste corporatiuni reprezentative ale întregulu cleru și poporu romanu ortodoxu, voru intimpiná și salutá cu o viaa bucuria pasii archiereiloru și consistorialoru, apoi luandu actu ér' numai de justificare pentru istoria și posteritate, în cointiulegere solidara se voru face interpretii doririloru afundu simtite ale creștiniloru fatia de mesurile pericolóse, cu cari se amenintia autonomi'a bisericei nationale.

Mai pre susu de t'ote voru grigí, că organele scolastice confessionali se fia la culmea misiunii loru, apte de a priveghiá și a paralisá ori-ce incercari de fortia și violentia ale organeloru inspectiunei de statu, pe care ni le punu în perspectiva dispositiunile legei de magiarisare!!

(Va urmá.)

Atentatul asupra imperatului Rusiei.

Déca s'au mai indouitu cineva pana acuma despre starea anormala și exceptionala în care se afla marele imperiu alu Rusiei cu cele 80 milióne de locuitori ai sei, apoi evenimentele mai recente și cu deosebire, atentatul comis în din'a Sf. Pasci asupra persónei imperatului Alesandru II este de natura a 'i servi de prob'a cea mai elocenta și a 'i demonstrá pana la evidentiua, ca Russi'a se afla în prediu'a unei revolutiuni sociale, ale carei peripetii

Foisiór'a „Observatoriului“.

Domnisiór'a Esopu.

Novela de: Charles Deslys.

Traducere de: Dimitrie Petrescu.

(Urmare.)

— Bravo pentru discursulu acesta! respunse vicomtele, pe candu turná marquisulu. Dara da'mi voia se 'ti spunu o pedagogule, ca școl'a ta p'ote se fia aceea a placutelor viciuri, dara nu tocmai aceea a nobileloru virtuti.

— Cine scie? reluá Vallombreuse, dupa ce amu aretatu cum trebuie se cadí, voiu sci p'ote se aratu și cum se te redíci.

— Si pe care scena, scumpe marquise?

— Nu sciu, vicomte; dar' am cá si o presimtire, cá unu felu de nerabdare a acestui rol, si speru ca vei fi primul a me aplaudá.

— Fia! si candu debutedi?

— Catu se va potea mai curendu. Indata ce voiu fi mancatu ultimii mei ludovici... si vedi prea bine, ca voiu termina iute... me grabescu.

— Cu ajutoriulu lui Esopu.

— Tocmai, vicomte. De aceea i si suntu datoru, ba chiar recunoscótoru; ve propunu se bemu în sanetatea lui, domniloru: În sanetatea lui Esopu!

Chiaru în momentulu candu toti comesenii repetau în coru acestu toastu, Esopu, aparí pe pragu.

II.

Nici-odata acestu mare cocosiatu nu se aratase atátu de respectuosu, atátu de demnu, atátu de adevratu servitoru de curte boieréscu.

De si erá intendantu, adeca, nu mai erá servitoru, înbracamintea sa totusi mirosea inca a livrea. Purtá unu

mare fracu taiatu aprópe cá o haina à la française, o lunga giletca de plisa, pantaloni scurti și ciorapi de matase, t'ote de negru celu mai frumosu.

Adaogati la t'ote acestea nisce pantofi cu catarama de argintu, unu guleru cu mici inrețturi, o legatura alba si sub braci o palaria rotunda, pe care o purtá ca unu claque.

Înaintá catre tenerulu seu domnu si se plecá înainte lui atatu de multu, în catu fruntea sa cea plesiuva pe langa care fluturau cativa ultimi peri carunti, atinse aprópe nivelulu mesei:

— Domnulu marquisu m'a chiamatu, dise elu, eata-ne cu totulu la ordinele sale.

— Esope, respunse Vallombreuse, am perdutu asta nópte. Imi trebuie bani.

— Catu? întrebá betranulu, innabusindu o inperceptibila miscare de dorere.

— Dvóștra domniloru trebuie se respundeti . . . spuneti fia-care ce ve dorediu.

Esopu isi luá carnetulu și facú giurulu mesei.

Fiacare comesénu spuse numerulu seu, înocindu-lu de cate o gluma la adres'a betranului cocosiatu. Cu totii ilu chiamau dupa porecl'a sa de Esopu.

Densulu, fara a se turburá isi urmá drumulu. Candu ajunse langa tenerulu seu domnu, facú aditiunea și dise:

— D. Marquisu datorédia trei dieci și sépte de mii, cincii sute sieșe dieci franci.

— Poti se mi'i inprumuti Esopu?

— Indata. Unu gentilomu platesce datoriile sale din jocu în doue dieci și patru de ore; unu Vallombreuse, pe locu. Aveamu tocmai nisce fonduri gat'a, se le ducu la banchierulu meu, eata-le.

Deschisese unu portofoliu, din care scóse o multime de bilete de banca, reprezentandu o suma în adeveru superióra aceleia pe care o cerea marquisulu.

— Ce Pactolu! strigá acesta; asia dara e adevratu sirmanulu meu Esopu, ca me furi fara mila?

Betranulu facú o prima miscare de deunitate lovita.

Toti mesenii se pusera pe risu, și mai toti i strigara:

— Esopu, nu dice nu! Esopu esci convinsu! Esopu ai cumperatu cutare ferma, cutare casa! Esopu negustoresci în t'ote lucrurile! Esopu ne înprumuti tuturoru bani! De aceea nu sunteimu superati pe tine, Esopu banchieru! Esopu Harpagon! Esopu Grandet! Dara marturisesce celu pucinu, ca acesti bani sunt banii domnului teu, si ca 'lu jefuiesci fara de crutiare, si ca ilu jupoi cá unu lupu flamendu, ca ilu furi tu singuru catu cei mai hoti intendanti la olalta!

Vallombreuse ilu priveá cu o mirare nespusa, cu unu felu de mila comica. Asia ca ilu întrebá din nou:

— Dara adeverate se fia t'ote acestea, bietulu meu Esopu?

Betranulu isi reluase tienut'a sa plecata, privirea sa chiorisia, surisulu seu satanicu.

Respunse în fine:

— Ce vreai, domnule marquisu, pasiunea e mai tare cá mine. Incepusem cu domnulu tatalu dvóștra, care incepuse se cam stirbéscu patrimoniulu Vallombreusiloru . . . si acum cu dta ini e atatu de lesne, în catu nu me pocíu opri de a dá cu man'a prin sacu, si dieu! n'o prea scotu g'ola. S'apoi, candu e vorb'a, ac'esta e gresial'a dtale. De ce nu te feresci pucinu?

Vallombreuse la rondulu seu se puse pe risu și respunse:

— Nevinovati'a ta me desarmédia . . . si totu ti-asíu mai ertá hotiile; dar' rapacitatea ce întrebuintiedi la camata, chiar' cu mine, pe care ar trebui, imi pare, se me cruti pucinu! Dara bine, multu iti placu tie banii Esopu?

Totu asia de linistitu, si de zimbitoru, respunse:

— Ce vrei domnule marquisu! acesti domni totu spunu ca cu bani se cumpera totu, ca banulu p'ote totu, ca banulu este totu. . . Vreau se am si eu bani.

— Pentru tine?

— Dá, domnule marquisu, amu onóre se . . .

— Si inclinandu-se printr'o profunda inclinare, se pregatea se ésa.

astadi inca nu este nimenea in stare a le intrevedea.

Este cunoscutu, ca din tóte statele moderne ale Europei, singuru numai Russi'a este lipsita de unu guvern representativu si ca Tiarulu este nu numai capulu autocratu alu statului dar' totu odata si capu alu bisericeii nationale russesci. In Russi'a domneste inca in form'a sa cea mai primitiva si hidósa despotismulu feudal, in aliantia cu o teocratica servila si ignoranta. Poporulu russescu care reprezenta unu mosaicu intregu de diferite semintii a fostu si este consideratu inca pana in diu'a de astadi, din partea claselor privilegiate de sclavu alu loru, lipsitu de vointia si de ori ce drepturi, tocmai asia precum erau si celelalte popóra ale Europei inainte de revolutiunea cea mare din Franci'a.

Proclamarea drepturilor omenesci in Americ'a si in Franci'a, precum si revolutiunile prin care au trecut popórale civilizate ale apusului europénu au trecut la parere fara cá se fi exercitatu vre-o inpressiune ori se fi lasatu urme in viati'a sociala a poporului russescu. Despotismulu asiaticu alu Tiariloru a sciutu se isolede prin mesurile sale tiranice si prin terorismulu seu burocraticu pe poporulu russescu de intregu restulu Europei civilizate, si a-lu tinea in somnulu letargicu alu sclaviei si in obscuritatea fanaticismulu religiosu si alu superstitiunii celei mai barbare. Ori ce incercare de emancipare, ori ce aspiratiune de libertate a fostu si este inca pedepsita cu mórte si cu deportatiune la Siberi'a, pe acarei campii ghetióse si in ale carei mine de plumbu lipsite de radiele sórelui si-au aflatu mii si mii de fiintie omenesci mormentulu loru lugubru si solitaru.

Dar' despotismulu totu n'a fostu in stare se inchidia fruntariile imperiului russescu in modu asia de hermeticu, pentru cá se nu strabata si acolo ideile salvátore ale libertatii si ale civilizatiunii moderne. Pe nesimtite si in contra tuturor mesurilor asupritóre, clasele superióre ale societatii russesci, adapanduse cu o sete invapaiata din abondantele si vivificátorele isvóre ale sciintiei si ale civilizatiunii moderne, au dusu cu sine la reintórcere in patrie, luminele secolului in care traímu. Generatiunile presente ale inteligentiei russesci au primitu o educatiune cu totul européna, asia ca intre ele si poporulu russescu se afla unu abisu fórté mare cu privire la gradulu de desvoltare intelectuala.

Dar' ori catu de mare ar fi acelu abisu totusi exista o punte de trecere si de comunicatiune intre mass'a poporului si intre clasele inteligente si aceea este: aspiratiunea la libertate si dorulu de a se emancipa din lantiurile despotismulu. Instinctulu si bunulu simtiu alu poporulu russescu i dictédia a face cauza comuna cu

Toti mesenii strigara in acelasu momentu:

— Esopu are vicii ascunse! . . . Esopu vrea se ne stropésca la rodulu seu cu propriile nóstre trasuri! . . . Esopu e inamóratu! . . . Esopu vrea se se însóre! . . . Esopu vrea se ia de sose pe mam'a Grigogne cá se prasésca nisece mari polichinelli!

Indiferentu la tóte aceste sarcasme, simnanulu cocosiatu intorcea spatele.

Unulu zari esindu din posunarele hainei lui ceva infasiuratu intr'o chartia de matase.

A apucá acelu obiectu, a'i rupe invelitóra, fu lucru de unu minutu.

O papusia aparú la vederea meseniloru.

Si cu totii se grabira a strigá:

— Esopu e tata de familie! . . . Esopu are unu puiu femininu! . . . o tenera guanasie! . . . O mica chimpania! . . . O dragutia macagua! . . . Trebuie se fia sluta si cocosiata cá tatalu seu . . . si in peptu si in spate! Urá! urá pentru domniórá Quasimodo! domniórá Esopu for ever.

Dejá betranulu se indreptase. Cocósi'a sa aprópe perise. Cu o fórté mare si fórté adeverata demnitate in atitudine, in privire, in voce, elu respunse.

— Dá domniloru, am o fiica . . . si pentru densa vreau se fiu bogatu . . . Dá, dá, pentru fiic'a mea!

Erá superbu in acestu momentu, superbu cá Triboulet din Regele isi petrece. Dara nebunatic'a tinerime care nu'i dá pace, nu fu de locu misícata. Acésta etate e fara mila!

Dejá din tóte partile se redicá o noua ecsplosiune de batjocuri, de huete si risete.

Din fericire, Vallombreuse, la rondulu seu, lua lucrulu in seriosu.

— Destulu, domniloru, imi aducu acum aminte ca sunt nasiulu d-siórei Esopu. Respectu finei mele! Se i se inapoiédie papusi'a . . . tatalu ei se se retraga in pace . . . éra noi se trecemu la champanie.

Vallombreuse fu ascultat. Betranulu se potú furisá, nu fara a fi disu tenerului seu domnu, cu sentimentulu unei profunde recunoscentie:

— Multiurescu, domnule marquisu! iti multiurescu . . . mai cu séma pentru dens'a! (Va urmá.)

conspiratorii revolutionari, presimtindu ca ei i voiescu binele lui. Asia a fostu in totudeauna si asia va fi si de aci 'nainte. Nici unu poporu, fia elu ori catu de remasu inapoi in civilizatiune, nu isi va iubi pe asupritorii sei, ci va luptá si va urmá acelora carii voru aspirá si se voru sacrificá pentru emanciparea lui.

Precum vedemu, nici poporulu russescu nu face exceptiune dela acésta regula. Elu astadi face cauza comuna cu nihilistii, carii dupa ce au studiatu istori'a revolutiuniloru, se prepara si sunt gat'a a incepe lupt'a, decisi fiindu a isi urmá scopulu loru finalu cu tóte consecintiele sale.

Revolutionarii russesci au avutu destula lealitate cá in mai multe renduri se isi exprime dorintiele loru si se céra implinirea acelora, care nu este alta, de catu darea unei constitutiuni. Despotismulu inse, crediendu-se atotu-poternicu, au desconsideratu acele pretensiuni legitime ale poporului russescu si astadi ilu vedemu decisu a isi apará cu ori ce pretiu privilegiate si prerogativele sale. Rebelulu este declarat. Pe de o parte despotismulu cesaro-papisticu, éra pe de alt'a intregu poporulu russescu, care nu astépta decatu momentulu propice, pentru cá se scape si se pedepsésca pe asupritorii sei seculari.

Atentatele comise asupra instrumentelor despotismulu russescu si a creatureloru sale, precum si atentatulu comisu asupra persónei inviolabile si sacre a Tiarului nu sunt decatu numai fulgerele care prevestescu eruptiunea vulcanulu clocotindu. Asia s'au inceputu tóte revolutiunile din lume si asia se incepe si marea revolutiune russésca, care este in ajunu de a erupe, déca despotismulu nu se va decide cu o óra mai inainte se asculte si se se supuna vointiei poporului desteptatu.

Ar fi fórté la tempu si consultu, cá tóte gubernele despotice si tiranice care mai exista inca si afara de Russi'a, se-si traga bine sém'a pana mai este tempu, pentru cá se nu o patiesca asemenea, séu inca si mai reu cá celu turcescu si celu russescu.

Camilu.

Revista politica.

Sibiú, 18 Aprilie st. n. 1879.

Capital'a imperiului austro-ungaru, frumós'a si eternu vesel'a Vien'a, se pregatesce a serbá diu'a de 24 Aprilie, adeca diu'a aniversarii casatoriei de argintu a M. M. Loru imperatulu si imperatés'a. Acea serbatóre de unu caracteru cu totul dinasticu, promite a fi cátu se póte de marétia si stralucita. Din tóte provinciele monarchiei se voru duce deputatiuni felicitátore la Vien'a, pentru cá se depuna in man'a monarchulu adrese omagiale. Serbatórea se va incepe prin sántirea frumósei biserici votive, care s'au edificatu in memori'a si in semnu de recunoscentia pentru fericit'a scapare a Maiestatii Sale din atentatulu care a fostu facutu asupr'a persónei sale in diu'a de 18 Februaru 1853 de cátra ungurulu Joanu Libényi.

Indata ce s'a facutu cunoscutu atentatulu comisu in diu'a Sf. Pasci asupra imperatulu Russei, de cátra unu functionariu din ministeriulu de finantie anume Solowjef, toti suveranii, presiedintii republicelor francesa si americana, pana si sultanulu se grabira a tramite telegrame de felicitare la St. Petersburg. La Parisu se respandise scirea, ca in capital'a Russei ar fi eclatatu revolutiunea, dar' pana acuma acésta scire nu s'au adeveritu, ba telegramele oficióse russesci ne spunu, ca imperatulu Alecsandru, pucine óre dupa comiterea atentatulu au esitu la preambulare singuru, fara de nici o suita si s'au aretatu poporulu.

Imperatulu Russei este superstitiosu si suferu de o profunda melancolia, care si pana acuma a fostu exploatata in modulu celu mai neconscentiosu de catra consiliarii sei. Acuma in urm'a celoru intemperate se astépta, cá reactiunea si camaril'a privilegiata si feudala se consilieie pe imperatulu a luá mesurile cele mai tiranice si teroristóre in contra liberalismulu si a propagatoriloru lui. Daca Tiarulu va dá ascultare celoru consiliari, apoi prin acele mesuri, elu nu numai ca nu va fi in stare se inpedece misícarea si agitatiunea déjà pornita, ci mai multu inca o va provocá. Urmarea va fi, ca intregu poporulu russescu va conspirá in contra despotismulu autocratu si nu se va linisti, pana candu nu ilu va nimici.

Nu incupe nici o indoiala, ca situatiunea interna a imperiului russescu va infuintiá si asupra politice sale externe. Lumea din ce in ce au inceputu a se convinge ca Russi'a nu este atatu de poternica si de inspaimentátore precum se credea, si ca colosulu nordicu are pecióre de lutu. Va

depinde deci dela politic'a ce o voru urmá celelalte state europene, pentru cá cestiunea pendinta a Orientulu se fia deslegata, nu in favorulu interese-loru exclusivu panslavistice, precum voieste principele Gortciacof, ci in acelea ale Europei civilizate.

Monitorulu Romaniei publica decretulu prin care se ficsédia dilele pentru alegerile viitóre:

Colegiurile electorale pentru alegerea deputatiloru si senatoriloru noualoru Adunari sunt convocate in ordinea si la termenile de mai la vale:

Pentru deputati:

Colegiulu	I,	in diu'a de	3	Maiu	st. v.
"	II,	"	"	"	5 "
"	III,	"	"	"	7 "
"	IV,	"	"	"	9 "

In dilele 27 si 28 Aprilie se voru alege delegatii colegiulu IV, conformu art. 48 din legea electorala.

Pentru senatori:

Colegiurile	I,	in diu'a de	11	Maiu	st. v.
"	II,	"	"	"	13 "

Colegiurile universitatiloru din Bucuresci si Jasi voru alege in diu'a de 15 Maiu.

Delegatulu gubernulu romanu in comisiunea medicala internationala pentru epidemi'a din Russi'a Dr. Z. Petrescu, a tramisa din Astrahanu gubernulu romanu urmatóra telegrama d. dato: 4 Aprilie a. c.

„Terminandu cercetarile epidemiologice, toti delegatii voru avea o conferintia Dumineca, pentru a se pronuntia asupra originei pestei din Wetlianca. — Luni me intorcu la Bucuresci.“

Transilvani'a.

— Sibiú, 6/18 Aprile. In nenumeratele lupte grele pentru esistencia, locuitorii acestei comune cetatiene si ai comunelor invecinate petrecura serbatorile in buna stare si in liniste sufletésca multu mai mare decatu in anulu trecut, pre candu dupa trei ani sterpi, poporatiunea rurale necum se cugete la „colaci si oua rosii“, nu avea nici macaru mamaliga góla de ajunsu, éra comericiulu pe la orasie amortise cu totul. Estimpu locuitorii daca nu au bani, incau au ce mancá. Dara daca sunt bucate si alte victualii de ajunsu, atunci mai cerculédia si bani. Se cunoscea acésta in vinerea pasciloru cá dio'a tergului de septemana, in care venisera atáti tergoveti, cáti in a. tr. n'au fostu nici la cele de tíera. Erá si bisericile cercetate multu mai bine de cátu in ani de saracia, cá-ci anume poporulu nostru romanescu din acestea tinuturi indata-ce se simte cu vreo doi banisiori in punga, merge la bisericu, éra candu nu are, ii vene greu se mérga si se nu póta dá nici la lipsele bisericeii, nici pentru sufletele celoru repausati, nici la saraci.

Despre starea semenaturiloru avemu din mai multe parti ale tiei fórté bune pentru clasele consumatórie, dara camu neplacute pentru cele agricultórie; cá-ci adeca semenaturile de tómma au ernatu prea bine, éra in unele regiuni au crescutu asia de multu si dese, in cátu proprietarii de oi le mana preste ele, cá pascendu-le cevasi, se mai intardie in crescere, cá se nu cadia la pamentu pre candu se ingreuna spicele si dau ploii mari cu venturi. Numai din comitatulu Salagiulu ni se scrie dela unu locu, cá apele exundate au facutu si pe acolo in unele hotara stricatiune mare. Din 11 piatie transilvane comparandu pretiurile avute in septemana patimiloru, aflamu intre altele, cá hectolitru'a (70 cupe de ardealu) de gráu curatu nicairu nu a fostu mai scumpa cá 7 fl. 50 cri, de ex. cá in Secuime (Giurgiu St. Nicóra), dara pe la Clusiu, Desiu, Reginu numai 4.20 pana la 4.65; secar'a se vendú totu numai in Secuime cu câte 4 fl., éra in alte parti cu 3.40 pana 3.50; papusoiulu candu a fostu mai scumpu s'a datu cu 4 fl. dara la Clusiu si Reginu numai cu 2.10, in Sibiú camu cu 3 fl.; ovesulu pe unde e mai scumpu, se platesce cu 2 fl. 30 cr., pe airea cu 1.50—2 fl.

In dio'a de pasci ne plouá pucinu; de atunci avemu venturi tari, mai alesu de amiédi spre séra, éra preste di dete câte o caldura, cum nu prea este usitata in Aprile, cunoscutu de schimbatiunu si ploiosu. Vegetatiunea inaintédia minunatu, numai de bruma de amu remanea aparati.

In serbatori Escel. sa domnulu arhiepiscopu si mitropolitulu Mironu Romanulu binevoi a intruni cá totu-deauna la dile mari, la mésa câte unu numeru frumosu de óspeti din clasele alele societatiei nóstre. In cursulu septemanei incepura a veni successive din deputatii alesu pe câte 3 ani la sinodulu archidiocesanu, care se va deschide in duminec'a Tomei.

— (Denumire.) In loculu binemeritatului Bielz, care din caus'a perderei vederilor a mersu in pensiune, pentru comitatulu Sibiului fu denumitu inspectoru reg. de scóle Emilu Trauschenfels, alu patruea frate, de origine brasiovenu, dintr'o familia patriciana.

Correspondentie particulare ale „Observatoriului“.

— Din comitatulu Marmatiei (Maramurasu.) Suntemu intrebati, că dupa tragi-comedi'a jucata in acea parte a diecesei gherlene, in urmarea caletoriei archipastorilor sufletesci intreprinse la Vien'a, ce se va fi mai intemplantu cu cei 60 mii de romani din comitatulu Marmatiei, vecinu cu Bucovin'a si cu Transilvani'a. Este forte frumosu dela romani, că pana si de pre la Cernauti si Sucév'a se interessedia de sörtea confratiloru vecini.

In diet'a Transilvaniei dintre anii 1863—5 pusu fiindu la ordinea dilei si proiectulu de lege pentru impartirea politica a terei dupa nationalitati genetice, sasii nostrii s'au certatu septemani intregi cu romanii numai pentru vreo doue sate sasesci, ratacite si cu totulu isolate de corpulu loru nationale, anume in districtulu Fagarasiului si pe airea. Cu acea tinuta a loru sasii au datu atunci, că si la alte ocazioni nenumerate din trecutu, exemplu stralucitu, cum trebuie se'si iubësca cineva natiunea, cum se'si apere sangele, existenti'a homogena si onörea sa nationale, éra celoru nici caldi nici reci, si toturoru renegatiloru le-au datu lectiunea meritata. „Nu vomu suferi a se valachisa unu singuru sasu, precum nu ceremu nici se se germanisedie unu singuru romanu; corciturile prea multe si bastardii nationali infecta si corumpu töte calitatile bune ale unei natiuni, éra cele rele se multiescu prin trensii.“ Acesta era limbajulu de atunci alu sasiloru, limbajiu scosu din esperienti'a secoliloru.

Trei correspondentie lungi, pe care le mai avemu dela 13/1 Martiu incöce, se potu reduce in essenti'a loru la urmatöriele :

Pre candu dn. viceprefectu (vicecomite) Mihalca si subprefectii (szolgabiro) colportá prin töte comunele romanesci petitiunea, prin care se cerea introducerea obligata a limbei magiare in cele mai multe comune romanesci, abia cätiva preoti scia ceva despre pasii archiereiloru facuti contra despotismulu de limba, si nu scia nimeni nimicu de ceea ce nu vrea in acésta cestiune immensa maiortate a natiunei romanesci. Dupa câteva dile aflandu de modulu cumu au fostu pacaliti si adusi in opositiune flagranta si scandaloasa cu archiereii si cu consistöriele, cei mai multi au simtitu monstrare de conscientia si rusine pentru nespusa usiorata de minte cu care au lucratu; au crediutu inse că era prea tardiu de a'si mai retrage subscriptiunile. Singuru in comun'a Valeni s'au scolatu toti fruntasii cu dn. parochu Basiliu Onitiu in frunte si intr'o petitiune adresata comitelui supremu Lonyay de dato 10 Martiu au declarat, că pe langa ce petitiunea prin care se cerea limb'a magiara, a fostu subscrisa numai de o minoritate, care si ea se vede insielata prin explicatiunile intortocate ce li s'au facutu cu ocaziunea subscriptiunei, asia ei toti le retragu si röga pe prefectu, ca se nu le inaintedie la monarhu. Aceiasi poporeni inse, temendu-se cum se pare, cu totu dreptulu, că dn. Lonyay nu va fi asia de naivu, ca se le faca pe voia, in 4/16 Martiu au subscrisu una suplica de a dreptulu cátra imperatulu, fora se cugete, că si acésta va avea aceeași sörte, si că intre impregiarile actuali primele loru subscriptiuni, prin care cerea limb'a magiara, ei cá romani, sunt considerate mai multu decâtu unu buldiu mare de aur. Daca Maramurasianii simtu in adeveru caintia sincera si profunda pentru marea secatura ce au facutu, pentru palm'a ce au cutediatu ei a trage archiereiloru si consistörieiloru, atunci calea caintiei le stá deschisa numai cátra ordinariatulu loru dela Gherl'a si cátra mitropolitulu loru dela Blasiu; la acelea doue locuri sunt ei toti datoru a cere ertare in genunchi, cu manile inrucite asupra peptului, pentru lovitur'a ce au datu ei bisericeii proprie si auctoritatiloru eclesiastice, facendu totuodata rusine si natiunei romanesci.

Dupa una correspondentie din 3 Aprile, contra locuitoriloru din Valeni s'a pornitu investigatiune din caus'a petitiunei si protestului loru; cu alte cuvante, dreptulu de petitiune recunoscutu cá unulu din drepturile fundamentali, chiaru si in Turci'a, locuitoriloru din comitatulu Marmatiei li se disputa prin presiune oficiale. Daca acelu comitatu ar mai face cá odinöra, parte din marele principatu alu Transilvaniei, atunci totu ne-amu mai explica procedur'a acésta, din poterea manei libere, date de cátra diet'a Ungariei organeloru gubernementali asupra nöstra, că se ne tractedie dupa instructiuni specialu si exceptionali. Asia inse nu pricepem, cum in comitatulu Marmatiei romanii si preotii loru sunt chiaru provocati a subserie petitiuni si suplice contra episcopulu si consistörieiloru, in cause scolastice si eclesiastice, éra contra solgabariloru nu le este permisu a se plange.

Modest'a nöstra rogare cátra preasantii archierei ar fi, că se intrebe la locurile politice mai inalte, daca fiii sufletesci ai loru mai potu face usu de dreptulu petitiunei sau nu. Se intrebe cu atätu mai virtosu, cu

cätu preass. loru sciu bine, ca dela 6/18 Februaru incöce s'au aflatu destui ömeni, anume si publicisti impertinenti, cari au cutediatu se denege chiaru si Mitropolitulu, episcopiloru, consiliariloru actuali intimi, dreptulu de petitiune; cu alte cuvante: acei teroristi voru se sugrumu din romani ori-ce urme de libertate, nu numai nationale, ci si individuale.

— Din comitatulu Satmaru. Se asteptá si din acelu comitatu sciri mai exacte decâtu s'au vedutu pana acum in press'a romanésca despre starea de acolo a romanismulu; tocma inse intru asteptarea unoru informatiuni demne de töta atentiunea, noi ne-amu feritu pana acum pre cätu s'a potutu, de publicarea unoru sciri fragmentarie, din care se nu'ti poti formá o idea chiara. Atata remane adeveru cunoscutu de 35 de ani, că romanismulu in acelea regiuni este forte periclitatu. Din correspondentie parochiloru repausati Moise S. Noacu si Ioanu Munteanu dintre anii 1842 et 1848 este bine cunoscutu, că in unele comune romanesci inca pe atunci se tinea predice unguresci de cátra preoti romanesci si ruteni, crescuti in scóle straine, in cätu nu'si mai cunosea, decâtu forte reu, limb'a materna; prin urmare nu prea avemu se ne miramu de ceea ce vedemu in timpulu de facia. Unu exemplu tristu si rusinatoriu de successiv'a desnacionalizare ni se dá chiaru din orasiulu Satmaru in urmatöriele correspondentie din 10 Aprile st. n.

In unulu din nrüi mai de apröpe ai „Observatoriului“ si-a luat cinea ostendé'a de a scrie ceva despre lucrurile si starea romaniloru din Satu-mare. Eu credu că atätu Dv. cätu si onor. publicu cetitoriu romanu a observatu cu dorere, că din acésta provincia romana forte arare-ori se stracara in publicitate câte o scire, sau de se si intempla asia ceva, lucrulu nu e in favörea causei nationale romane; din contra, correspondentii sunt siliti a constata unele fapte triste, simptome ale unei stricatiuni ce röde la trupin'a vietiei nöstre nationali. Asia a fostu si fapt'a inregistrata in numerulu amentitu.

Pentru cá publiculu romanu se fia in cätu-va orientatu despre vietia si activitatea romaniloru Satu-mareni, voi descrie câte ceva in acésta epistola, incependu dupa natur'a lucrului, dela capetenia, dela centru.

E dreptu că numai per abusum se pöte numi centrulu romaniloru din provinci'a acésta, totusi considerandu că inimicii si-au datu töta silinti'a cá se desnacionalisedie pe romanii din orasiulu Satu-marelu, cá asia din acestu recipientu principale veninulu se se derive in giuru, starea lucruriloru de aci din locu, merita speciale consideratiune.

Reflectandu antaiu la tempulu celu mai de apröpe trecut, damu de urmatörele fapte: Romanii au ocupatu partea orasiului Satu-maru proprie numita asia. Aci au formatu ei una comunitate besericésca romana. Erau intre ei ömeni de influentia mare si forte avuti, precum unu Stimleuanu, Petru Popu s. a., ale caroru nume se amentescu si astadi cu totu respectulu. Numele unoru familii stravechi in Satu-mare, precum: Radu, Groza, Anca, Marcu, Giroltanu, Popu, Muresianu, Lazaranu s. a. dovedescu in destulu romanitatea originale a acestei comunitati. In beserica nu era vorb'a de predica magiara, nice in scöla confessionala romana de „házádnak rendületlenül,“ cá imnu nationalu.

Dupa unire, parochi'a acésta cu alte 95 din Cottulu Marmatiei si alu Satu-marelu s'a incorporatu in dieces'a rusésca dela Muncaciü (Munkács) si asia a inceputu a se introduce pe incetulu limb'a slavöna in beserica, antaiu prin unii cantori veniti din Ungvaru, cari nu sciau romanésce. Acestu abusu s'a legitimatu mai tardiu prin usu ne'nteruptu, cu atätu mai vertosu, cá romanii au inceputu a se mestecá cu unele familii russesci din suburbiulu russescu, numitu Némethi, si asia de dragulu cuseriei si alu cumetriei au suferiutu bucurosu limb'a slavöna pe langa cea romana in beserica.

Caracterulu bisericeii in sa s'a conservatu puru romanescu in töta privinti'a, pana ce pe la a. 1840 s'a transmisu romaniloru de parochu unu rutenu in persöna dlui Gulovici, care au pastoritu acésta turma nefericita döuediece de ani. Elu ne sciindu romanésce, éra populu nepricependu russescu, a inceputu se tie predice in limb'a ungrésca; in scöla, in adunari, in affacerile private, in töte relatiunile sale cu populu vorbiá totu numai ungrésce, si batjocoria pre bietii romani ca sunt asia de prosti, de nu mai vorbescu alta limba, decâtu cea romanésca. Asia facundu-se catedr'a besericésca si scöla romana areopagulu magiarisarei, éra in vietia civile fiindu necurmatu in contactu cu ungurii calviniani, usioru se pöte pricepe, cá romanii pe incetulu sau ungruritu intru atata, cätu astadi sunt si de aceia, cari nu mai vorbescu limb'a loru romana, éra cu limb'a si-au pierdutu si sentimentele romanesci.

Dupa atata nuoru a urmatu si pucinelu seninu. Inaintatu fiindu parochulu rutenu de canonicu la Gherla, 'ia urmatu in 1859—60, fericitulu in domnulu Petru Branu. Elu era contrastulu intrupatu alu predecessorelu seu, adeca: omu cu sciintia si cu zelu pentru caus'a nationala romana Ajutandu'lu si impregiaratule tempulu de atunci, elu s'a luptatu resolutu pentru caus'a romana, si a reportatu unu succesu stralucitu, precum apriatu se vede din correspondentie scrise pe acele tempuri din Satu-mare. Parochi'a romana si-a revindicatu dreptulu seu. Inse dorere, nu multu tempu a serbatoritu dreptulu triumfulu reportatu. Ridicandu hidr'a magiarismulu cu nöue arme si puteri capulu seu, n'a potutu lasá in pace nice pre Romanii

Satu-mareni. Ömenii rei, lipsiti de onöre si conscientia, au sumutiatu o parte a poporatiunei, in contra parochulu seu legitimu si le-a succesu a'lu departá si a'lu lipsi de parochi'a sa. Si asia Branu caditu victim'a sentimentelorü sale romanesci. Caus'a acésta trista s'a ventilatu atunci prin diuariele romane, si din acele se vede chiaru atatu slabiciunea gubernulu diecesanu, cätu si marsiavi'a intrigantiloru.

In alta correspondentie ne vomu apropiá de presente. Romanu.

Conversatiuni istorice.

(Urmare si fine.)

Partea III. Sect. I. Incorporarea Banatului la Ungari'a sub Mari'a Teresi'a; introducerea iobagiei in tiera; colonizarea Banatulu cu Serbi, Muntenegrini, Bulgari si mai in urma cu Nemti, Individualitatea poporulu romanu.

Sect. II: Miscarea, viati'a si lupt'a pentru esistencia a romaniloru banatieni in totu decursulu secolulu alu XVIII. Epoc'a lui Iosifu II. Regimulu germanu in Banatulu deslipitu de Ungari'a. Nationalitatea, biserica, scöla si starea economica a romaniloru. Miscarea romaniloru transilvaneni din 1784 resimtita in Banatu.

Sect. III. Starea tierii Banatulu preste totu, si a poporulu romanu in parte, in respectulu politicu, culturale, si economicu in urm'a rescolei din 1784 si pana la Leopoldu alu II. Epoc'a lui Stratimirovici; congresulu serbescu dela Timisiöra — 1791. Declaratoriu Illiricum. Nouele plantatiuni serbe, germane si magyare in Banatu. Activitatea lui Jorgoviciu, Cichindélu si altii.

Sect. IV. Luptele romaniloru banatieni la inceputulu secolulu alu XIX si pana la 1848, pe terenulu culturalu si bisericescu. Activitatea lui Nicoara, Bojinca, Murgu, Diaconovici, Tomici etc.

Sect. V. Revolutiunea din 1848. Viati'a si miscarea romaniloru din acestu timp, adunarea din Lugosiu 1/13 Maiu. Terrorismulu maghiaru asupra poporulu romanu. Desfacerea Banatulu de Ungari'a si a bisericeii romane de ierarchi'a serbesca, proclamata in acea adunare din Lugosiu.

Sect. VI. Banatulu Temisianu sub absolutismulu Austriei desfacutu de Ungari'a dela 1849 si pana la 1859. Tier'a divisata in Voivodina si Banatulu Temisiörei. — Regimentulu lui Schwarzenberg, Bach, Schmerling. Abolitiunea constitutiunei din 1851 (dupa cererea Rusiei). Activitatea deputatiloru romani din Banatu pe langa guvernulu din Vien'a. Meyerhoffer si Coronini. Lupt'a pentru Independentia bisericeii si scölei romane. Crearea episcopiei greco-unite din Lugosiu.

Sect. VII. Epoc'a dela anulu 1860 pana la 1867. si 1868. Provisoriu. Constitutiunea din 20 Octomv. 1860 si 26 Febr. 1861. Consultarea poporatiunei romane si serbe din Banatu in cestiunea reincorporarii Banatulu la Ungari'a. Lupt'a romaniloru contra incordariloru si intrigeloru magiare. Deceptiunea poporulu romanu.

Sect. VIII. Epoc'a dela 1867—68 pana la 1876. Dualismulu lui Beust si Deak. Despartirea bisericeii de ierarchi'a serbesca. Reinfiintarea Mitropoliei si a episcopieloru romane gr. or. in Banatu, Transilvani'a si Ungari'a. — Statutul bisericescu. Legea nationalitatiloru. Incordari de maghiarisare. Actiunea, viati'a si miscarea nationala pe terenulu politicu, culturale si bisericescu in Banatu. Impilarile magiariloru domnitori. Decadenti'a morala si desastrelle economice in töte tierile Ungariei.

Conversatiuni asupra traducerii cartiloru nöstre bisericesci.

Pana se ajungemu a da lectoriloru nostrii unele consideratiuni scrise asupra literaturii nöstre bisericesci din punctu-de vedere mai inaltu, ne marginimu astadata a reproduce aci câteva specimini de traductiuni mai noue din cartile sacre.

Sinodulu bisericeii autocephale romane a decisu estimpu, precum scimu, a se traduce din nou töte cartile bisericesci intr'o limba mai curata si mai neteda. Intr'aceea se facusera camu de 45 de ani incöce prin clerici si mireni, câteva incercari de traduceri noue, precum vomu vedea mai tardiu. Canoniculu Teodoru Popu dela Blasiu tradusesese psaltirea intre anii 1830 pana 1833 dupa textulu originale evreescu, ajutatu si de traductiunea germana a evreului Mendelsohn. Totu pe atunci se facea alte incercari la Iasi, sub conducerea neuitatulu mitropolitu Veniaminu Costache. Dintre mireni a fostu pre cätu scimu noi, Ioanu Eliadu celu de antaiu, carele cá bunu hellenistu, fostu odeniöra discipolu alu renumitiloru dascalu grecesci, Ducas, Vardallah s. a. dela liceulu din Bucuresci, s'a incummatu se traduca celu pucinu Pentateuculu dupa cei 70 din Alexandri'a, dupace conferise multu in acésta materia si cu mitropolitulu grecescu din insul'a Chio, unde petrecuse Eliadu in exiliu. Asia noi incepemu probele de traductiuni din cartea cea mai vechia a lumii, si inca asia, cá pre cätu ne permite starea tipografiloru de acilea, le vomu da cu töte singularitatile gramaticali, orthographice si cu atätu mai virtosu stilistice ale traductoriloru; remane apoi la lectori, cá se faca studiu comparativu intre acestea si intre alte traductiuni mai vechi si mai noue.

CAPU I.

1. In inceputu creó Domneüeu cerulu si terr'a.
2. Iar terr'a éra nevedütá si informá, si intunerec' preste abysu, si spiritulu lui Dumneüeu se purtá pe te ape.
3. Si disse Dumneüeu: fiá luminá — si fü luminá.

4. Si veđu Dumneđu lumin'a quđ bună (eră), și despartă Dumneđu dintre lumină și dintre întunerec.

5. Si chieimó Dumneđu lumin'a diě și întunerecul nópte; și se făcu sēră, și se făcu diminētiă. — Diě una.

6. Si diěse Dumneđu: fiă firmament (Tăriă) in miđlocul apelor, și despartă apele dintre ape, si asiă se făcu.

7. Făcu dar Dumneđu firmamentul, si despartă Dumneđu dintre apele que erau subt firmament și dintre apele que erau d'assupra firmamentului; si asiă se făcu.

8. Si chieimó Dumneđu firmamentul, ceru, si veđu Dumneđu quđ bun (eră). Si se făcu sēră, și se făcu diminētiă. — Dīoa adoa.

9. Diěse iar Dumneđu: adune-se apele quele de sub ceru intr'o congregațiō una, și arate-se uscatul; si asiă se făcu: si se adunarō apēle quelle de subt ceru in congregațiile lor, și apparū uscatul.

10. Chieimó Dumneđu atunci uscatul, pāmēnt; iar sistemele apelor, le numi Mări; și veđu Dumneđu quđ bine (eră).

11. Mai diěse Dumneđu: germine pāmēntul erbă verde semēnătōre de semēntă dupō genere și assemēnare, și lemn fructifer făcētōr de fructe, a quārūia semēntă in sine (să fiă) dupō genere și assemēnare assupra pāmēntului; și asiă se făcu.

12. Si produsse pāmēntul erbă verde semēnătōre de semēntă dupō genere (și dupō assemēnare) si lemn fructifer făcētōr de fructe, a quārūia semēntă (eră) intr' ēnsul dupō genere assupra pāmēntului; și veđu Dumneđu quđ bine (eră).

13. Si se făcu sēră, și se făcu diminētiă. — Dīoa a treia.

14. Diěse iar Dumneđu: fiă luminătōri in firmamentul cerului spre luminarea terrei (si dominarea diēlei și noptii), și spre a despartă dintre di și dintre nópte, și fiă drept semue și la timp, și la diē și la anni.

15. Si fiă spre luminare in firmamentul cerului, qua se lumine assupra terrei; și asiă se făcu.

16. Si făcu Dumneđu doi luminătōri mari; pe luminatorul quel mare in capul diēlei, si pe luminatorul mai micul aqwestuia in capul noptii, precum și stellele.

17. Si fi pusse Dumneđu in miđlocul firmamentului cerului, spre a lumină assupra terrei.

18. Si a fi in capul diēlei și noptii, și a despartă dintre lumină și dintre întunerec; și veđu Dumneđu quđ bine (eră).

19. Si se făcu sēră, și se făcu diminētiă. — Dīoa a patra.

20. Diěse iar Dumneđu: producă apele reptile de sufflete viețuitōre; si passeri svolătōre assupra pāmēntului in firmamentul cerului; și asiă se făcu.

21. Si cređ Dumneđu cetii quei mari si ori-que sufflare de animale tīrritōre que produsserō apele dupō generii lor, și ori que passere aripatā dupō genere; și veđu Dumneđu quo bune (eră).

22. Si le binecuvēntō Dumneđu diēndu: cresceti și vē immulțiti și impleți apele in Mări; și passerile immulțiască-se assupra pāmēntului.

23. Si se făcu sēră, și se făcu diminētiă. — Dīoa a cincia.

24. Diěse Dumneđu erō: producă pāmēntul sufflet viețuitōr dupō genere, patrupele, și tīrritōre, și fēre alle pāmēntului dupō genere; și asiă se făcu.

25. Si făcu Dumneđu fērele pāmēntului dupō genere, și vitele dupō genere, și tōte tīrritōrele pāmēntului dupō generele lor; și veđu Dumneđu quo bune (eră).

26. Diěse apoi Dumneđu: se facem omu dupō imaginea nōstră și dupō assemēnare; și fiă domni pescilor mării, și passerilor cerului, și vitelor tōte și terrei întregē, și tuturor reptililor que se tīrrescu assupra pāmēntului.

27. Si cređ Dumneđu pe omu; — dupō imaginea lui Dumneđu făcu pe dēnsul, mascule-si-femine ii cređ pe dēnsii.

28. Si binecuvēntō pe dēnsii Dumneđu, diēnd: cresceti și ve immulțiti și impleți pāmēntulu, și fi domni, și fiți in capul pescilor mării, passerilor cerului, și tuturor vitelor, și terrei întregē, și tuturor reptililor que se tīrrescu assupra pāmēntului.

29. Si diěse Dumneđu: ecce dideiu voē tōtă erb'a sporitōre que își revarsă semēntă assupra pāmēntului, și tot lemnul que are in sine fructu de semēntă sporitōre: fiă voē in demāncare.

30. Si la tōte fērele pāmēntului, și la passerile tōte alle cerului, și la tōtă tīrritōrea que se mișcă arupra pāmēntului, que are in sine sufflare de viețiă — tōtă erb'a verde (fiă) spre nutriment. Si asiă se făcu.

31. Si veđu Dumneđu tōte quāte a făcu; — și ecce bune fōrte (era). Si se făcu sēră și se făcu diminētiă. — Dīoa a șesca. (Va urmă).

Sciri diverse.

(O ilustrațiune a stărei nōstre materiale.) Cetimu in „Szabadság“: In Siri'a (comitatulu Aradului) s'au vendutu prin licitare judecatorēsca o curte si o viă, pentru cari unu creditoriu din Aradu inprumutase 400 fl. v. a., cu 4 fl. 90 cr. v. a. di patru fl. 90 cr. v. a. In faci'a locului de licitare — in cancelari'a notariale — erau vreo 20 de insi presenti, intre acestia si adjunctulu notariului, carele din gluma dede pentru curte mai multu cu 10 cr. decâtu cejalalti, adeca 70 cr.; inse ce surprindere, candu prin „niminea mai multu? a treia-ora“, trecu pentru 70 cr. curtea in proprietatea lui. Chiaru asia s'au intemplat si cu viă de 1130°; acēsta pentru 4 fl. 20 cr. inca trecu in proprietatea altuia. Acestea in adeveru sunt nisce relatiuni triste.

(Tablouri nationale). Domnii Gr. Luis, librariu si F. A. Lachmann, oficieru c. r. si corespondentu militariu, au intreprinsu reproducerea acelor tablouri frumōse, pe cari, dupa cum anuntiaseramu cu alta oca-siune, le esecutā la comand'a Domnitoriului Carolu, pictorulu Schönberg, si cari representa stralucitele lupte ale armatei romane in contra Turciloru. Aceste tablouri sunt pe pensa, in colōre de uleiu, intinse pe pervasu si puse in rama poleita in latime de 12 centimetri, asia, cā dimensiunea totala a tablourilor insemnate sub lit. A B si C de 97 centimetri inaltime 79 cent. largime. Tablourile incepundu dela lit. O voru avea 104 cent. inaltime pe 79 cent. largime. Tōta seri'a se compune din copie fidele ale originalelor. Tablourile sunt cele urmātōre: A) O desiaria de calarasi cu M. S. R. in capulu colōnei, (Episodu de manevra). B) Portretulu M. S. R. Domnitoriului, C) Idem alu M. S. R. Dōmnei (ambele in marime naturala a bustului). D) Ataculu Grivitiei in diu'a de 30 Augustu 1877. E) Trecerea armatei romane preste Dunare la Corabi'a. F) Bombardarea Vidimului. M. S. R. In bateri'a Carolu la 15 Maiu 1877. G) Inspectiunea M. S. R. in interiorulu redutei Griviti'a. I) Intālneirea Musrului Ghazy Osman-Pasia cu M. S. R. dupa capitularea Plevnei la 18 Nov. 1877. L) Ataculu positiuniloru inamicē la 27 Augustu 1877. M) Reluarea Grivitiei la 31 Augustu 1877 deminēti'a. N) Ataculu positiuniloru dela Dolne-Dubnicu la 31 Octomvire 1877 de catra cavaleri'a romana. O) Trecerea M. S. R. preste platoululu dela Bucovu la 28 Noemvire 1877. Tablourile sub Lit. A si B sunt dejā gata. Pretiulu tablouriloru va fi loco Bucuresci pentru bucata 40 lei (2 Napoleoni); la comande din afara se voru adaogā spesele de embalagiū si transportu. Acei Domni cari voru voī a posedē aceste tablouri, se potu adressā la d-nii; Gr. Luis librariu, strad'a Lipscani Nr. 18, sēu la d. Lachmann, strad'a Griviti'a Nr. 57 si la magazinulu de tablouri alu d. Harch et Com. calea Victoriei Nr. 74 — in Bucuresci. Se potu face si abonamente pentru seri'a intrēga, care se va completā numai in cursu de ani de acuma inainte, esindu cam din 2 in 2 luni cāte unu tablou. — Cāte 2 lei din facare tablou vendutu se destina in folosulu veduveloru si alu orfaniloru ostasiloru romani, caduti in campani'a dela 1877—1878.

(Unu pesce decoratu). — P. Ll. istorisese cā Iohan Much din Pesta vechia, pescui alaltaeri in Dunare unu pesce de o maja (44 oca). Acēst'a n'ar fi mirare, cāci pesci sunt multi de asia greutate. Ceea ce era in sa deosebitu la acelu pesce, este faptululu vedutu de o multime de martori, cā de urechi'a lui se acatiase crucea unui ordinu. Pescariulu aretā ceea ce a aflu si crucea s'a espusu in birtulu Zeilinger spre vedere. Locotenentulu de honvedu Mück, care a fostu in Buda Veche, cercetā crucea si constatā ca este crucea de meritu de auru cu corōna, austriaca. In ce modu va fi ajunsu pescele la acestu ornamentu de ordinu? Judecandu dupa starea bandei crucei, pescele a trebuitu se pōrte multu tempu acestu ornamentu.

(Lupt'a intre o brōsca tiestōsa si unu siērpe sunatoru) are se fia māne in sal'a Szécheny! Pretiulu intrarei 50 cruceri de persōna. Astu-felu anuntia aflatele lipite pe coltiurile stradelor unui orasiu mai insemnatu din Ungari'a.

A vedea o brōsca tiestōsa, nu este ceva raru: a vedea in sa unu siērpe cu clopotiei, celu mai veninosu din toti sierpii, si chiaru in lupta cu o brōsca tiestōsa, trebuiā se fia interesantu, si prin urmare trebuiā se fia vedutu.

Publiculu alerga si se indesa in sal'a Szécheny, unde, cu cāte-va dile mai inainte incepuse a se dá felurite representatiuni de gimnastica, scamatori'a, etc. Lupt'a intre numitele animale era lasata la finele programei. Lumea asteptā cu nerabdare.

Eata cā i vine rendulu. Unu individu necunoscutu, cu unu esterioru camu nepeptenatu, apare pe mic'a scena, tiindu in mana o farfurie mare, er' in farfurie o brōsca tiestōsa viă.

Mare tacere in tōtă sal'a, nerabdatori si curiosi fiindu toti d'a vedea mai curendu pe infioratiulu adversariu alu brōscei.

Deodata, in mijloculu tacerei, individulu nostru se si adresēdiā cātra publicu cu aceste cuvinte:

Dōmneloru si domniloru, amu adusu acēsta brōsca tiestōsa, cā se se lupte cu unu siērpe sunatoru. De aceea ve rogu, siērpele sunatoru fiindu fōrte veninosu cā se desiertati scaunele din apropierea scenei, pentru cā nimeni din d-vōstra in cursulu luptei se nu fia stropitu de veninulu siērpelui.

Publiculu indata se departā de scena, asia ca nimeni nu mai erā in apropiere.

Individulu nostru isi urmā cuventarea, punendu brōsc'a josu:

„Acum se ve mai rogu ceva. Brōsc'a cum vediu, este gat'a de lupta. Dāca cine-va din d-vōstra are unu

siērpe sunatoru, bine-voiesca a'lu pune in fati'a brōscei si lupt'a va incepe indata!“

Si individulu fugi printre culise, er' publiculu.... tablou!

(Mortu in bratiiale miresei sale.) Unu sergentu anume Bassler primise la cererea sa unu concediu de optu septemani, de care avea trebuintia se'si vedea de nisce afaceri ale sale familiare si in urma se se insōre. Dupa ce elu primi biletulu de concediu, la care nu prea se asteptā, fū coprius de o asia mare bucuria, in cātu alergā indata la mirēs'a lui, pentru cā se i comunice inbucuratōrea scire. Se prea intielege ca bucuri'a copilei inca nu erā mai mica. Dar' de abea cei doi teneri statusera inpreuna vreo 1/2 ōra, candu sergentulu scotiendu unu strigatu puternicu, cadiu mortu in bratiiale desperatei sale mirese.

(Viatiua lunga.) In 25 Ianuariu a. c. a muritu in Salcio'a de josu, comitatulu Turdei, unu anume Toma Iuonete in etate de 125 ani. Acelu betranu traise intr'o coliba miserabila in codru si amblā in totu tempulu cu peptulu desvelitu. (?)

(Despre atentatulu asupra generalului Drentelen) se publica urmātōrele amenunte:

Cu doue dile inainte atentatului, generalulu primf din partea „Comitetului executiv“ o scrisōre prin unulu din adjutantii sei, in care erā sommatu, ca in casu dēca nu va incetā cu persecutarea criminaliloru politici si dēca nu va sistā torturarea loru in prinsori prin organele politiane, — elu va fi in pucine dile pedepsitu cu mōrte. Acēsta somatiune erā scrisa pe unu micu petecu de chartie. Dupa cetirea acelei scrisori generalulu intra tienendu acea chartie in mana, in salonu, unde se aflau soci'a si fiic'a sa, in societate a trei demnitari mai inalti. „Tocmai primiu, dela famosulu „Gubernu nationalu“ o noua sententia de mōrte!“ esclama siefulu gendarmeriei intrandu, — „enu priviti pe ce feliu de petece isi publica acelu gubernu sententiele sale; elu ar potea fi ceva mai cu consideratiune si se observe mai multa demnitate in formele sale esteriore.“ In diu'a urmātōre desu de diminētiua Drentelen primi o noua editiune de lucsu a sententiei de mōrte, tiparita pe chartie imperiala de formatulu celu mai mare. La vederea aceleia remase fōrte uimitu, pentru ca acuma se potea convinge, ca „gubernulu revolutionariu“ avea agenti si partasi chiaru in cele mai superiōre cercuri ale functionariloru. Cei trei demnitari cari se aflau in salonu in momentele candu se petrecuse scen'a descrisa mai susu, au fostu arestati.

(Din Varsiovi'a se anuntia), ca acolo s'au pedepsitu o multime de studenti din caus'a propagandei socialiste. Afara de acēsta 72 studenti dela universitatea din Moskwa, cari se afla inchisi in citadel'a din Varsiovi'a, voru fi deportati in Siberi'a.

(Bibliografia). In dilele acesteia aparū si a Il brosiura din „Indreptariulu practicu in tōte afacerile finantiale“, compusu de d. Georgiu Popu, secretariu m. reg. finantialu si presiedinte alu oficiului pentru mesurarea competintieloru din Alba-Jul'i'a.

Pretiurile cerealielor

si altoru obiecte de traiu au fostu la

18 Aprile in Sibiu:	
Grān, dupa cualitati	1 hectolitrū fl. 5.20—6.—
Grān, anestecatū	„ „ 4.30—4.90
Secara	„ „ 3.30—4.70
Papusiou	„ „ 2.90—3.30
Ordiu	„ „ 3.40
Oyesu	„ „ 1.80—2.20
Cartofi	„ „ 1.20—1.30
Mazare	„ „ 6.—6.50
Linte	„ „ 10.—10.50
Fasole	„ „ 4.50—5.—
Lardu (slanina)	50 Kilogram. „ 34.—35.—
Untara (unsōre topita)	„ „ 27.50
Carne de vita	„ „ 35—40
Oua 10 de	„ „ —20

Cursulu monetelor in val. austr.

Vien'a, 17 Aprile.

Galbinii imperat. de auru	fl. 5.54 cr.
Moneta de 20 franci	„ 9.33 „
Imperialu rusescu	„ 9.58 „
Moneta germana de 100 marce	„ 57.55 „
Sovereigns englesi	„ 12.— „
Lira turcēsca	„ 10.58 „
Monete austr. de argintu 100 fl.	„ — „

Cursuri de Bacuresci in Lei noi (franci).

12 Aprile.

Obligatiuni rurali din 1864 cu 10%	l. 102.1/2 b.
Inprumutulu Oppenheimu din 1866 cu 8%	„ 103.— „
Obligatiune de imprumutu dominiile din 1871 cu 8%	„ 100.3/8 „
Creditu fonciariu (hipot.) ruralu cu 7%	„ 94.3/4 „
Creditu fonciariu urbanu (alu capitalei cu 7%	„ 87.1/2 „
Inprumutulu municipale non (alu capit.) din 1875 cu 8%	„ 98.— „
Fondulu de pensii (per 300 l. a.) cu 10%	„ 178.— „
Actiunile caliloru fer. rom. din 1868 cu 5%	„ 30.25 „
Actiunile caliloru fer., prioritati din 1863 cu 6%	„ 86.— „
Daci'a, Compania de ascur. din 1871 actiunea de 250 l. a. 5%	„ 190.— „
Romani'a, Compania de ascur. (act. de 100 l. n.) 1873 cu 8%	„ 75.— „